

Vastaus kirjalliseen kysymykseen valkoposkihanhi- ja merimetsojen aiheuttamista haitoista

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimitannut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Jussi Wihosen /ps näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KKV 268/2021 vp:

Miten hallitus aikoo tukea entistä paremmin viljelijöitä ja kalastajia ym. elinkeinonharjoittajia, joiden toimintaa hanhi- ja merimetsoparvet ovat merkittävästi haitanneet,

miten valkoposki- ja merimetsokantoja aiotaan kontrolloida, jotta ne eivät aiheuta merkittävää vahinkoa elinkeinonharjoittamiselle ja yleiselle viihtyvyydelle kaupungeissa,

miksi hallituksessa ei päästä sopuun erilaisissa suojelupäätöksissä, vaan annetaan esimerkiksi saimaannorpan osalta asetusten päätyä ennemmin sopimuksettomaan tilaan kuin että päästään poliittiseen kompromissiin ja

onko hallitus tältä osin lainkaan toimiva, jos ei yhteisymmärrykseen päästä?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Valkoposkihanhi ja merimetsa ovat luonnonsuojelulain rauhoitettuja lajeja, ja niiden häiritseminen tai tappaminen on kiellettyä ilman luonnonsuojelulain nojalla myönnettyä poikkeuslupaa. Lintujen rauhoitussäännöksistä voi yksittäistapauksessa saada poikkeuksen luonnonsuojelulain 49 § 3 momentin nojalla elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta lintudirektiivin 9 artiklassa mainituilla perusteilla. Poikkeuksen myöntäminen lintujen rauhoitussäännöksistä edellyttää kaikissa tilanteissa, että muuta tyydyttävää ratkaisua ongelmaan ei ole. Tämä on aina harkittava tapauskohtaisesti. Muita tyydyttäviä ratkaisuja voivat olla esimerkiksi vahingolta suojaavat ratkaisut tai toiminnan mukauttaminen lajin aiheuttamaan tilanteeseen. Poikkeuksen myöntämisen edellytyksenä on lisäksi, että jokin lintudirektiivissä mainituista erityisperusteista soveltuu kyseiseen tilanteeseen, kuten viljelmille tai kalavesille koituvan vakavan vahingon estäminen. Poikkeuslupien käsittelyssä on myös otettava huomioon muut rauhoitettut lajit, jotka käyttävät samoja elinympäristöjä ja joihin karkotustoimet myös vaikuttavat.

Lupien käsittelyn nopeuttamiseksi työ- ja elinkeinoministeriö on osoittanut huhtikuussa 2021 kertaluonteisen lisämäärärahan yhden henkilötyövuoden palkkaukseen noin vuodeksi poikkeuslupien käsittelyä varten Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen esityksen perusteella. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksessa on myös siirretty jo olemassa olevia henkilöresursseja väliaikaisesti poikkeuslupien käsittelyyn.

Poikkeuslupamenettelyn ohella ympäristöhallinto toteuttaa laajasti toimenpiteitä valkoposkihanhen ja merimetson aiheuttamien vakavien vahinkojen estämiseksi sekä maa- ja metsätalousministeriön ja ympäristöministeriön kesällä 2020 asettaman valkoposkihanhiin aiheuttamien vahinkojen ja haittojen vähentämistä selvittäneen työryhmän suosituksia noudattaen, että vuonna 2019 annetun kansallisen merimetsästrategian ja toimenpidesuunnitelman pohjalta.

Ympäristöministeriö on muun muassa valmistellut hallituksen esityksen rauhoitettujen lajien aiheuttamien vahinkojen korvaamisesta ja ennaltaehkäisystä, joka tulee selkeyttämään korvausmenettelyä ja vahvistamaan vahingonkärsijöiden oikeusturvaa monella tavalla. Hallituksen esityksen tavoitteena on ensisijaisesti tukea mahdollisuuksien mukaan vahinkojen ennaltaehkäisemistä. Hallituksen esitys pyritään antamaan kevädistuntokaudella 2021.

Lisäksi ympäristöministeriö rahoittaa Luonnonvarakeskuksen toteuttamaa hanhipelto -tutkimushanketta ja on myöntänyt Pohjois-Karjalan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle lisärahoitusta käytettäväksi hankkeen puitteissa karkotuksen tehostamiseen. Pohjois-Karjalan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle on myös myönnetty lajivahinkokoordinaattorin erikoistumistehtävä. Myös poikkeuslupien sähköistä hakujärjestelmää sekä ohjeistusta on kehitetty. Lisäksi ympäristöministeriö on nostanut valkoposkihanhen kannan kasvun ja lajin aiheuttamat haasteet esille keskusteluissa EU:n komission kanssa.

Kaupungeissa voidaan vähentää valkoposkihanhiin aiheuttamia haittoja tehokkaasti ilman, että luonnonsuojelulain rahoitusmääräyksistä olisi tarve poiketa. Toimivia keinoja ovat muun muassa alueiden väliaikainen aitaaminen niin, että hanhiin kulku ohjautuu toisaalle. Ihmiskäytössä olevalle alueelle (uimaranta, puisto) voi istuttaa ruoholajiketta, jota hanhi ei mielellään käytä.

Kalastuksen rajoittamisesta Saimaalla säädetään valtioneuvoston asetuksella, saimaannorpan suojelemiseksi. Valtioneuvosto on hyväksynyt asetuksen eräistä kalastusrajoituksista Saimaalla vuosille 2021-2026 toukokuun kuudentena päivänä maa- ja metsätalousministerin esityksestä.

Helsingissä 20.5.2021

Ympäristö- ja ilmastoministeri Krista Mikkonen